

Berättelser om torp, fastigheter och backstugor under Jöns Markussonsgård i Attjö

(Fler berättelser kommer att läggas ut efterhand)

Innehållsförteckning:

Backstuga utan namn	sid
Högalund	sid
Kvarnaryd	sid 2
Långerås	sid 7
Markustorpet	sid
Penningsmo	sid 10
Silverås	sid
Östratorp	sid 12

©Bodil Stefansson/Ingvar Malmberg 2021

Margit Gustafsson berättar om sin barndom på Kvarnaryd

Familjen Lundell på Kvarnaryd 1932

*Margit sitter i fadern Gunnars knä och mor Ester håller minstingen Gun i sitt knä.
Stående från vänster Elsa, Bengt, Greta, den reslige sonen Elis, Robert, Anna och Rut.
Foto: privat ägo*

Jag föddes på Kvarnaryd i Furuby socken 1929 i april. Mina föräldrar hette Ester och Gunnar Lundell. Elis var den äldste av mina syskon. Han var född 1914. Sedan kom min syster Elsa. På den tiden bodde de på Attsjötorp, men varför familjen lämnade och flyttade till Kvarnaryd, vet jag inte. Det har jag alltid tänkt på – varför gjorde de det?

Min far var skogsarbetare och kolade och dikade och allting sådant. Han jobbade för Åryd bruk och arrenderade torpet Kvarnaryd av bruket och när han skulle plöja eller köra till kvarnen i Magersryd måste han låna en häst. Boningshuset var bra med två skorstenar, öppna spisar och gott om plats. Finingången låg mot en liten grusväg, som gick till Herråkra. Först kom man in i en hall med en dörr åt var sida och en dörr rakt fram till köket och sedan en uppgång till vindsrummet. Till höger låg finrummet och där fick vi barn inte vara. Det värmdes bara upp när det var fest och där hade vi riktiga matsalsmöbler. På väggarna hängde tavlor med fina fotografier på far och mor. Sedan fanns det gobelänger över soffan, som var stoppad med något som liknade skinn. På höger sida fanns "Sandberggrummet", efter en man som tidigare bott där och där stod fars chiffonjé'. I det rummet sov Elis, min äldste bror. Till vänster fanns

två rum, en liten kammare där mor brukade ha sin spinnrock och ett större rum där mors orgel stod. Den hade hon fått av far. Mor hade lärt sig spela innan hon var gift, då hon bodde på Jössagården i Attsjö och umgicks med lärarinnan i byskolan. I rummet stod också en säng, för ibland kunde det komma nattgäster, främst mors släktingar från Jössagården. I vindsrummet på höger gavel fanns en spis. Här uppe bodde vi sex barn och fick ligga två i varje säng. Ibland på kvällarna satt mor uppe hos oss och spann. När spinnrocken surrade och det brann i brasan tyckte jag att det var riktigt skönt att somna.

Mitt på husets baksida fanns köksingången. Köket var smalt och mörkt och där var inte stolar till alla, så flera av oss mindre barn fick stå och äta. Jag vet inte hur allt kunde fungera, men här fanns en stor bakugn som mor alltid bakade i och det var vår räddning, för det gick in fjorton stora brödkakor i den ugnen. Vi odlade olika sorters säd, men naturligtvis använde mor råg när hon skulle baka. Om den nyskördade rågen inte hade torkat tillräckligt blev limporna dödbakade, de fick en slättrand. Degen gjordes på kvällen innan i stora tråg och jag minns hur hon stod och slog degen. Sedan hade vi en stor och tät kista där de färdiga brödkakorna förvarades. Innan mor skulle föda barn hade hon bakat 28 bröd och lagt i den stora kistan på vinden för att vi inte skulle bli utan bröd. Mor ystade och gjorde egna ostar. Ägg och smör togs med till affären i Herråkra och byttes mot socker och kaffe. I ett stort stenröse nära brunnen stod den stora bykgrytan och där ute i den friska luften kokade mor all tvätt till tolv personer. Lut användes som tvättmedel och så fanns det något som hette Vita björn. Mor hade två strykjärn, som värmdes över lågorna och så bytte hon mellan järnen. Mor odlade också lin som skulle ryckas upp, rötas och sedan bres ut på marken för att torka. Hon hade hand om korna och en fyra eller fem får med lamm och en bagge. Jag minns att vi tyckte så synd om dem när hon klippte ullen. Mor satt ofta och spann och vävde och så stickade brinnande fort. Strumporna färgade hon svarta. Jag kan inte förstå hur hon hann med allt som skulle göras.

Vi var tolv syskon, tre pojkar och nio flickor. Jag hade fyra yngre systrar och tre äldre. En flicka dog av lunginflammation när hon var tolv år. Det var samma år som jag föddes. (På Attsjötorp hade dessutom en späad son dött.) Min äldsta syster var tio år äldre än jag och min yngsta syster tio år yngre. Mor födde barn från hon var tjugo tills hon var fyrtiofem år – det var ju inte klokt. Jag minns inte hur det gick till när mor skulle föda, men de höll oss väl undan. Jag tyckte synd om henne som hade måst föda tolv barn. Där var en som hette Johanna, som bodde på Byestad i Attsjö och kom för att hjälpa till vid barnafödslarna. Hon var ju så duktig!

Vi arbetade mycket som barn men vi lekte också, fram för allt på Kvarnaryd. I några gropar hade vi våra "lekstugor" och där lekte vi med trasigt porslin, flaskor och annat som vi hade hittade. Grankottar blev till kor och tallkottarna var fåren. Min högsta önska var att få ett par skidor men jag fick aldrig några. Mina bröder hade skidor och ibland lånade vi dem, olovandes kanske, men då fick man ju ta på sig stora skor för att passa i deras bindslen. Vi flickor skulle också gärna velat haft skidor för det var så mycket snö när jag växte upp, men det var det ingen av oss som fick. På vintrarna vistades vi barn en hel del inomhus, men fick inte lov att föra väsen och lekte därför skola eller tysta leken. Då skulle man sitta och ropa på någon utan att det hördes; man skulle kunna se på munnen. Och så sjöng vi mycket och berättade spökhistorier.

Jag var liten till växten och det berodde mycket på att vi var underviktiga, antagligen undernärda, men svalt gjorde vi aldrig. Till frukost åt vi havregrynsvälling och det var inte aptitretande precis. Sedan åt vi bröd. Vi fick aldrig några frukter men plockade i stället mycket lingon. Till skolan hade vi med oss smörgåsar, men först och främst skulle mina bröder som gick på skogen ha sina matsäckar och därför kunde smöret ibland ta slut. Att inte ha smör på brödet det var ett riktigt fattigdomsbevis, så det var man noga med att inte visa. Kanske hade man en korvskiva som man flyttade från den ena smörgåsen till den andra för att dölja det man skämdes för. När de nu för tiden pratar om att skolmaten inte är näringsrik nog, tänker jag; hur kunde vi överleva? Pojkarna åt mat när de kom från skogen så därför åt vi inte alltid middag alla på en gång. Min far och mina bröder hade inga oljerockar när de arbetade i skogen, bara gummistövlar mot vätan. På vintrarna kunde det vara mycket kallt och en gång förfrös min bror Robert fötterna.

Frågan om vilka som var Margits roligaste minnen från barndomen, besvarades först med tystnad. - Vet inte vad jag ska säga... – Vad tyckte du om jularna? – Jo, jularna var ju roliga, svarade Margit eftertänksamt, fast vi inte hade så mycket julklappar men det var roligt när far kom in med julgranen. Den var klädd med glitter och med karameller som vi själva gjorde och små levande ljus och ljushållare. Dem har jag kastat bort och det har jag ångrat, för det var ju så grant med levande ljus. Konstigt att det aldrig tog fyr, för vi dansade runt julgranen på julafton. Och på juldagen skulle vi till julottan. Det var höjden på julen och för det mesta gick vi till fots till kyrkan i Herråkra. En vinter hade det blivit så dåligt väder att de inte hade väckt mig när de gick. Det förlät jag aldrig. Vi hade inga julklappar förrän min näst äldsta syster Greta fick plats hos barnmorskan i Dädesjö, då var jag nog sju år. Greta hade köpt vars sin julklapp till oss, trots att hon hade sådan liten lön. Min bror Robert som var 18 år hade gått till Dädesjö för att hämta dem med hem. Sedan kom han utklädd till jultomte och tömde säcken med alla julklapparna mitt på golvet i köket. Och det var ju något underbart att få ett paket att öppna! Jag fick ett par ljusgröna köpta vantar och jag tyckte att de var så fina. Det var den första julklappsjulen...

Bengt och Rut och jag gick i skolan i Herråkra och naturligtvis fick vi gå dit till fots. Vägen till Kvarnaryd plogades aldrig så vintertid var det till att pulsa genom snön. Långbyxor hade vi flickor inte, bara tjocka stickade yllestrumpor och hemsydd flanelunderkläder. Jag minns att hela min klänningsfäll var frusen nertill när jag satt i skolbänken. Vi barn hade inga regnkläder så när det var riktigt hållregn fick man stanna hemma från skolan. Det fanns något som hette naturhinder och i betyget antecknades hur många dagar man hade varit hemma. Skolvägen gick tvärsöver där vid Holma och det var nog inte så långt egentligen, men som barn tyckte man att det var mycket långt. Vid Holma släppte de ju alltid ut stutar och en stor häst och för mig var det en stor skräck. I småskolan var jag fri en timme innan mina andra syskon och skulle därför gå själv förbi Holma. Oh, vad jag var rädd! Konstigt att jag aldrig så något hemma till far och mor. När bröderna på gården hade släppt ut stutarna sprang de alltid efter mig. Nu vet jag ju att stutar alltid gör så, men det visste jag inte då utan jag trodde att de var farliga. Och den där hästen hoppade när den såg oss och ibland var han tjudrar där vid kanalen, precis där vi skulle passera.

I skolan var där några pojkar som var himla elaka och nöp mig i armarna när lärarinnan vände ryggen till. En hade långa skitiga naglar och så fort han hade tillfälle var han där och nöp mig. Jag var nervös för det också och därför skrev jag slarvig för att skynda mig, men sedan började jag skriva redigt och fick riktigt fin handstil. Ännu i dag tänker jag på det, men lärarinnan i Herråkra hon kunde ju inte vara frisk. Jag hade bestämt med mina stora syskon att jag skulle sitta i skogen och vänta på dem tills de gick hem, men det fick jag inte. - Nu tar du och går hem, annars blir jag förtretad på dig, sade lärarinnan. Men jag var olydig och satt där i skogen tills de slutade för dagen och när jag då sprang upp, såg några pojkar mig och talade om det för lärarinnan. Du ska tro att jag blev utskälld av henne, men jag var ju så rädd att jag inte vågade gå själv. Småskolelärarinnan som jag hade var snäll men den andra som hade de äldre klasserna kunde skylla en för precis vad som helst också. Hon skulle aldrig få för sig att prata med barnen, som lärare gör nu. Det gick bra för mig att lära att läsa men katekesen skulle vi lära oss redan när vi var åtta år. Jag kan alla buden ännu, det första budet: Du ska inga andra gudar hava jämte mig och det begrep väl inte en liten barnunge det mista vad det handlade om och ingen förklarade någonting.

Redan tidigt fick vi ställa upp och sjunga i kyrkan i Herråkra för jämt skulle Kvarnarydbarnen vara med. Förr i tiden var det långa gudstjänster och för oss barn blev det himla drygt. Jag minns speciellt en gång när vi efteråt måste följa med till skolan för att underhålla på en kristlig ungdomsträff. De som hade pengar fick att äta och dricka för det var servering i skolan. Fast vi var så hungriga fick vi ingenting varken att dricka eller att äta och på hemvägen höll jag på att förgås av trötthet och hunger. Hade jag inte haft syskonen då kanske inte jag hade kunnat ta mig hem. När det var "de gamlas dag", skulle vi vara med och sjunga. Sedan fick vi sitta och titta på när de åt goda kakor och ostkaka. Man fick lära sig att avstå.

På Kvarnaryd höll mor ibland ystagille och då kom kvinnor från bland annat Holmahult och Hanahall med var sin kanna mjölk. Jag minns också hur mor gick till Hanahall. Det var inte tal om att barnen skulle få följa med, för detta var kvinnornas egna gillen och då hade det bakats goda kakor och så bjöds det på kaffe. Kaffe var dyrt och man kokte på sumpen flera gånger, så nog sög man ut allt. Eftersom det under andra världskriget var väldigt ont om kaffe, rostade man råg i ugnen eller köpte något surrogat, som blandades i bönorna. Men jag har senare tänkt, att det hade varit bättre att i stället koka färre koppar riktigt gott kaffe och inte skämt ut det med de där tillbehören.

Min nästäldsta syster Greta hade måst ge sig ut för att tjäna. På den tiden sökte man inte jobb, utan man skulle tjäna och det var precis vad det var frågan om. Greta fick tjänst i Dädesjö hos en barnmorska som heter fru Gissle och därefter var det hon som budades när mina yngre syskon föddes. Fru Gissle kom i bil och på den tiden var det ovanligt att någon över huvud taget ägde bil. Min äldsta syster Elsa stannade hemma lite längre än Greta, för hon var så duktig på sömnad. På den tiden skulle alla underkläder sys hemma och därför hade vi en symaskin. Mor sydde alltid linne till oss av tunn lakansväv och livstycken med knappar och Elsa fick väl börja med att hjälpa till. Det visade sig att hon hade anlag, lärde sig själv och sydde sedan alla våra klänningar.

Far jobbade ända tills han blev invalid 1934. De säger att han välte en kolryss över sig i skogen och blev illa skadad, men det blev väl aldrig riktigt klarlagt vad som hände. Far var ju på lasarettet, men operationen blev misslyckad och han låg där ett halvt år. För ett barn var ju detta en evighet. För mor var det bekymmersamt och så var hon tvungen att göra en del av fars arbetsuppgifter också. Mor som var gravid förtog sig och fick blödningar. På något sätt måste hon ha tagit sig till BB i Växjö, men jag vet inte hur. Nu låg båda föräldrarna på sjukhuset och vi visste inte hur det skulle gå för dem. Ett sådant elände för oss tio barn som fick klara oss själva på Kvarnaryd. Storebror Elis drog ett tungt lass. När mor kom hem hade hon vår lillasyster Brita med sig, det första av hennes barn som inte hade fötts hemma. När far blev utskriven hjälpte bröderna honom hem, eftersom min farbror Knut hade taxibil. Far kunde inte gå utan hängde på deras axlar. När han kom in i huset ställde han sig och hängde över en sänggavel och grät... och det glömmet jag aldrig! Min syster som var tre år blev rädd och kröp under sängen, för hon kände ju inte igen honom. Min far kunde efter olyckan aldrig gå utan kryckor och han haltade mycket eftersom det ena benet blivit fyra cm kortare, men han arbetade ändå så gott han kunde. Vi barn fick ju alltid vara med och hjälpa till med allting. När han skulle sätta upp gårdsgårdar, så fällde Elis granarna och så fick vi dra fram slanorna till honom, eftersom far inte kunde gå så mycket. Jag var ju liten, bara en fem eller sex år när jag drog, och de andra har berättat för mig att grannfrun sa till far: - Förstår han inte att det är för strängt för flickan

När far blev sjuk, kunde han inte arbeta mer för Åryd bruk och då skulle vi inte få bo kvar på Kvarnaryd. Vi blev uppsagda helt enkelt. Jag minns att mor ville köpa huset och inägorna, men det gick de inte med på utan sade att de "inte ville ha den fläcken på kartan", de där Åryherrarna! (När en ny arbetsledare tidigare ville sänka skogsarbetarnas löner till hälften, var Gunnar Lundell en av de få som vågade säga ifrån. Nu ville företaget statuera ett exempel genom att visa hur det gick för den som satte sig upp mot överheten, förf. anm.) Då fick min bror Elis köpa torpet Nyalund av farbror Axel. Därefter tog det bara några veckor innan Kvarnaryd revs och de körde timret till Åryd för att bygga upp huset igen. Det var väl konstigt! Det timret behövdes väl inte, när de hade så stora skogsmarker runt om.

Efter flytten till Nyalund arrenderade vi marken på Kvarnaryd, för vi hade ju sått betor och satt potatis. Jag minns när min syster Greta och jag skulle gå dit och gallra betorna. När vi kom fram, var det en liten backe först som skymde sikten, men när vi kunde se gårdsplanen började hon storgråta. Huset var borta...

Torpkontrakt för Långerås och ogrundade anklagelser

(avskrift från Konga Häradsrätts Dombok 1846, Vadstena Landsarkiv, Ala: 134)

Kontrakt mellan Gustaf Persson på 5/16 Jöns Markusgård och Staffan Carlsson torpare på Långerås, som redan är bebyggt och till en del uppodlat, och dennes hustru Sara Månsdotter.

- 1. Torparfolket får besitta torpet i sin liustid. Efter deras död återgår det till jordägaren utan ersättning.*
- 2. Torpplanen är lika med den nuvarande. Åker och äng är inhägnade.*
- 3. Så många kor som torpet kan vinterföda, får torparen valla på jordägarens skogsmark, men inte i kohagen. Torparen ska varje år fullgöra två rödjedagsverken, där jordägaren så finner lämpligt.*
- 4. Torparen erhåller husbehov, men inte till att sälja.*
- 5. Odlingar får torparen verkställa på den utstakade planen efter behag.*
- 6. I skatt skall torparen årligen upphacka ett halvt tunnland åker i Kaluhagen samt därstädes upp-bryta så många stenar som en man kan sänka med ett järnspett, så länge odlingen på samma plan räcker. Därefter skall den 29 september årligen erlägger 8 Rd Banco, som varken ökas eller minskas i deras liustid. Den bestämda uppodlingen skall börjas innevarande år.*
- 7. Om torparfolket på något sätt förbryter detta kontrakt eller visar motvilja mot jordägaren, skall de genast avträda torpet utan någon ersättning.*
- 8. Om jordägaren behöver torparfolket att förträta något arbete ska de sådant verkställa mot betalning som annorstädes, då därom tillsäges.*

Sålunda avslutat i Attsjö den 15 juli 1840.

Gustaf Persson, Helena Johansdotter, jordägare.

Med ovanstående kontrakt förklarar vi oss nöjda: Staffan Carlsson, Sara Månsdotter, torparfolk.

Till vittne: Jonas Nilsson, Israel Jonasson i Attsjö.

År 1846 stämdes torparen Staffan Carlsson inför Konga Häradsrätt av förmyndaren till den omyndige sonen Peter Gustafsson på Jöns Markussons gård:

Genom kontrakt den 15 juli 1840 har torparen Staffan Carlsson på torpet Långerås förbundit sig att årligen hacka och stenbryta ett halvt tunnland till åker på den s.k. Kalvhagen på Jöns Markusgårdens mark, ägd av änkan Helena Johansdotter och henne med aflidne Gustaf Perssons sammanflade son Peter och inför hvilken jag undertecknad är Laga tillförordnad förmyndare, men som bemålte Staffan Carlsson uranlåtitt under sistlidne år att uppodla förut nämnde jordrymd. Vill att Staffan Carlsson vid vite åläggs att fullgöra kontraktet och kallas inför nästkommande vinterting. Skrivelsen undertecknas Attsjö den 22 januari 1846. Carl Magnus Danielsson.

1846 års vårting: Ärende No 190:

Gustaf Persson och Helena Johansdotter är kärande. Staffan Carlsson och hans hustru Sara Månsdotter är svarande och besitter torpet Långerås på livstid enligt kontraktet av den 15 juli 1840. Sjätte punkten lyder sålunda: I skatt skall torparen årligen upphacka ett halvt tunnland åker i kalvhagen samt därstädes uppbryta så många stenar som man kan sänka med ett järnspett så länge odlingen på samma plan räcker, men sedemera skall den årligen den 29 september erlægga 8 Rd Banco som varken kas eller minskas i deras livstid och den bestämda odlingen skall börjas innevarande år. Vidare fick Häradets Rätten återopade protokoll från 6 mars 1844 uti en av Gustaf Persson mot svaranden anhängliggjord

rättegång om skyldighet att avträda ifrågavarande torplägenhet mm. Uti
hviket mål Häreads Rätten Swärande, emot det Gustaf Persson låtit
saken falla, godvilligt åtagit sig bland annat, att till Michaelitiden sagde
år hava upphackat och stenbrutit 1/2 tunnland åker efter Gustaf
Perssons anvisning på tjänlig mark, vilket arbete kommer att motsvara
årets då förfalla torpskatt. Förklarande kärande att svarande väl berörde
åtagande fullgjort, men däremot ej fått nästförflutna år verkställt någon
stenbrytning, ehuru ännu fyra kappeland jord den så kallade kalvhagen
skola vara uppodlade. Härpå genmätte svaranden att han för nästförflutne
år i stället för att verkställa stenbrytning till Helena Johansdotter enligt
förevisat kvitto den 28 sept det sagde år efter på hennes begäran erlagt det i
kontraktet bestämda kontanta belopp 12 Rd Riksgäld, men däremot
ämnade att för innevarande år odlingsarbetet fullgöra. Wid detta
förhållande, och ehuru kärande ej ansåg Helena Johansdotter behörig att
honom cåthörd, vidtagna åtgärder och beslut rörande myndingsrätt, ville
likväl käranden ej vidare fullfölja sin talan, utan i stället av Helena
Johansdotter utfordra den omyndiges andel i det av henne uppburna
beloppet och Häreads Rätten kan härmed blev detta målet från vidare
åtgärder avskrivet.

1846 den 6 mars.

Kommentar: Staffan Carlsson anklagades för att inte ha fullgjort sina skyldigheter enligt torpkontraktet. Målet avskrevs av domstolen eftersom torparen hade betalt arrendeavgiften till änkan Helena Johansdotter, som glömt att informera sonens förmyndare om detta.

Torpet Penningsmo arrenderades 1835 ut på 49 år

(avskrift från Konga Häradsrätts Dombok 1846, Vadstena Landsarkiv, Ala: 134)

Till torparen Johannes Pettersson (Hessberg) och dess hustru Katharina Jonasdatter på Penningsmo upplåtes och bortarrenderas det torp som de nu bebo och genom lag Lantmätare skifte blivit utägor läge, att för dem och deras barn odla och bebo på 49 års tid mot följande villkor:

- 1. Torpet förbliver som det nu är inhägnat till jord och slätter lämnas den så kallade Ribban_samt hälften i Wirrueds kärret, som förut tillhört Norregård. Där torparen även hämta lövbrott.*
- 2. Så många kreatur som på torpet kan vinterfödas, får vallas på ovan nämnda mark.*
- 3. All nödig husbehovsskog får torparen erhålla på förut nämnda markläge, men till af salu förbjudes.*
- 4. Torparen skall i sex års tid utgöra till jordägaren 6 dagsverken om året, men födan hos jordägaren.*
- 5. Så som skatt för detta torp skall torparen varje sommar på egen bekostnad slå och bärja det så kallade Wirrueds kärret som till jordägaren, försvarligt. Men om det skulle behagas både för jordägaren att däremot erlægga årlig katt i kontanter, så även överenskommit att han till jordägaren varje år den 25 mars betala 12 Rd Riksgäld.*
- 6. Om så skickas att desse torparfolk med döden avgår innan de 49 åren är till ända, får deras barn eller närmaste släktingar besitta torpet den övriga tiden med ökad skatt från 12 till 18 Rd.*

7. *Skiljelinjen emellan jordägaren och Attsjötorps utmarker, ska torparen till en tredjedel ånyo uppsätta med Hag/Slag från Norregårds märkesstör till Petter Eliassons utägeläge, samt därifrån till Attsjön, om då den bliver uppsatt skall torparen samt underhålla nämnda linea, även gärdesgården emellan förutnämnda Wirrveds kärr och Penningmo, och av torparen vidmakthålla.*

Sålunda avslutat som skedde i Attsjö den 28 december 1835. Jonas I. N. S. Nilsson, Maja Kajsa M. C. P. D. Petersdotter, kontraktsgivare.

Med förestående kontrakt förklarar vi oss å ömse sidor nöjda och förbinder oss vid detta torps rättighets förlust att efter dess ordalydelse efterleva.

Johannes I. P. S. Petersson, Catharina C. I. D. Jonasdatter, kontraktstagare.

Som vittne: Petter Eliasson, Anders Artig Attsjö.

Kommentar: Wirrvedskärret var beläget nordost om Byasjön (nuvarande Lilla Attsjön) och Ribban var en remsa våtmark längs Fibbleån. Madalador till kärhöet fanns på angränsande fast mark.

Torpkontrakt för det blivande Östratorp

(avskrift från Konga Häradsrätts Dombok 1846, Vadstena Landsarkiv, A1a: 134)

Kontrakt upprättat 1835 mellan jordägaren Jonas Nilsson i Attsjö Markusgård och torparen Jonas Danielsson från Attsjö. Torpplanen med namn Östratorp är belägen norr om Byasjön:

- 1. Torparen Jonas Danielsson från Attsjö och hans hustru Christina Petersdotter där städes får till torpets anläggande utstakad mark, som i söder gränsar till Bergsrådet Aschans och i öster till en gammal dal och följer vägen i nordväst. Till slätter får tagas hälften av det så kallade Wirruvedskärret, som även får begagnas till lövbrott i tio års tid.*
- 2. Torparen får på egen bekostnad uppsätta sitt hus, men allt behöuligt trävirke därtill, nödig vedbrand och allt vad som tarvas för husbehov får tagas på jordägarens östra skogsmark, i vilken torpplanen är belägen.*
- 3. Så många kreatur som på torpet kan vinterfödas, får vallas på ovan nämnda mark.*
- 4. Tillträdet sker den 25 mars 1835 och därefter får torparen räkna sex frihetsår, men när de är förflutna ska torparen börja skatta 12 Riksdaler Riksgäld, under kommande silvermynt 3 Rd vart år till jordägaren den 25te mars så länge torparparet lever, men då de är med döden avgångna får deras barn eller andra närstående*

ättlingar mot ökad skatt från 12 till 18 Rd besitta torpet på detta kontrakt till 1884, vilket innebär 49 års besittningsrätt räknat från ovan angivna tillträdesdatum, så vida inga förbrytelser sker på torpet. All försäljning av skog är förbjuden.

5. För rätten att bo på torpet betalar torparen genom att varje år utföra 6 dagsverken till jordägaren, som dessa dagar står för födan.

Attsjö Markusgård den 9de mars 1835.

Jonas Nilsson, Maria Catharina Petersdotter, kontraktsgivare.

Jonas J. D. S. Danielsson, Stina S. P. D. Pettersdotter,
kontraktstagare.

Wittne:

Petter Eliasson, Anders Artig i Attsjö.

Kommentar: Wirvedskärret var beläget nordost om Byasjön (nuvarande Lilla Attsjön). På ett angränsande höglänt område fanns två madalador för kärhö.